

Szczecin, 11 maja 2022 r.

**Pan
Janusz Cieszyński
Sekretarz Stanu
w Kancelarii
Prezesa Rady Ministrów**

Szanowny Panie Ministrze,

poniżej przedstawiam uwagi Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji (UD372).

Generalnie proponowane zmiany do ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz do ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego należy ocenić pozytywnie.

Niemniej jednak, doprecyzowania i usystematyzowania wymagają następujące kwestie oraz odpowiedzi na wynikające z analizy proponowanych przepisów pytania:

Art. 2 projektu ustawy – złożenie oświadczenia o powrocie do nazwiska po rozwodzie.

Złożenie oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej przez ministra właściwego ds. informatyzacji powinno być uwarunkowane wcześniejszym dołączeniem wzmianki o rozwodzie przez właściwego kierownika USC. Usługa powinna być zablokowana w przypadku, braku odzwierciedlonej wzmianki o rozwodzie oraz gdy upłynie termin trzech miesięcy od daty prawomocności ww. orzeczenia.

- Z przepisu nie wynika przez kogo będzie automatyczne dołączenie wzmianki dodatkowej do aktu małżeństwa. Czy będzie to automatyczny podpis ministra właściwego ds. informatyzacji czy będzie to podpis kierownika USC.

Obecnie oświadczenie o powrocie do nazwiska po rozwodzie można dokonać w dowolnym USC, jednakże kierownik przyjmujący oświadczenie przesyła następnie protokół do USC miejsca sporządzenia aktu małżeństwa oraz wysyła zlecenie dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu małżeństwa.

- Może właściwym rozwiązaniem byłoby automatyczne utworzenie projektu wzmianki przekazywane wraz z oświadczeniem w formie zlecenia do właściwego kierownika USC?

Przepis wymaga doprecyzowania.

Art. 12 projektu ustawy – złożenie zapewnienia przy użyciu usługi elektronicznej
Projektowany art. 76a nie odpowiada na następujące zagadnienia:

- Czy usługa elektroniczna dedykowana zapewnieniu ma w istocie dotyczyć tylko ślubu cywilnego (w tym ślubu poza lokalem)?

Pomimo, że przepis zaczyna się od zwrotu „*każda z osób zamierzających zawrzeć małżeństwo (...)*” analiza treści projektowanego przepisu prowadzi do wniosku, że zapewnienie w formie usługi elektronicznej będzie dotyczyło tylko ślubów cywilnych; projekt nie zawiera odniesień do ślubów wyznaniowych ze skutkiem cywilnym, odbioru zaświadczeń itp. Ustawodawca powinien być bardziej precyzyjny i dokładnie wskazać w jakich przypadkach można złożyć zapewnienie za pośrednictwem usługi elektronicznej.

- W przepisie nie określono terminu w jakim druga strona powinna złożyć zapewnienie. Obecnie, w większości zapewnienia składają nupturienici w tym samym czasie. Natomiast po wejściu w życie omawianych przepisów sytuacja będzie wyglądać inaczej. W naszej ocenie należy w przepisie określić termin złożenia zapewnienia przez drugą osobę. (Jeśli druga osoba będzie chciała złożyć zapewnienie po 7 miesiącach od pierwszej to czy na gruncie obowiązujących przepisów, może? Skoro liczymy terminy ważności od drugiej osoby?)
- Ustawodawca winien ponadto dookreślić, w jakich przypadkach może zachodzić konieczność uzyskania zezwolenia z sądu opiekuńczego na zawarcie małżeństwa; czy zezwolenie ma się odnosić tylko do przeszkód prawnych wynikających z krio, czy również do zwolnienia nupturienta będącego cudzoziemcem z konieczności przedłożenia wymaganych prawem dokumentów?
- Sądząc po treści obecnego brzmienia przepisu można przyjąć, że złożenie zapewnienia w tym trybie będzie dotyczyło tylko osób posiadających obywatelstwo polskie, jeżeli tak, to taka informacja powinna zostać zawarta w usłudze wraz z przywołaniem art. 104 ust. 5 prasc.
- Na jakim etapie ma być ustalana data, godzina i miejsce ślubu w sytuacji, gdy urząd proponuje kilka lokalizacji, w jaki sposób nupturienici otrzymają potwierdzenie tej informacji?
- Brak w pkt 1 zapisu o dokumencie tożsamości. Obecnie każdy nupturient już na etapie składania zapewnienia winien okazać ważny dokument tożsamości (dowód osobisty lub paszport). Ważny dokument tożsamości potwierdza nie tylko tożsamość, ale również obywatelstwo, co ma istotne znaczenie przy ocenie dokumentów, jakie nupturient ma okazać kierownikowi USC.
- Przepis nie zawiera informacji o opłacie skarbowej, jaką nupturient winien uiścić na etapie składania zapewnienia za sporządzenie aktu małżeństwa, tj. 84 zł

(oraz w przypadku ślubu poza lokalem 1000 zł opłaty dodatkowej, stanowiącej dochód budżetu)

- Przepis nie zawiera również informacji o konieczności uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 38 zł za wydanie zezwolenia na skrócenie miesięcznego terminu na zawarcie związku małżeńskiego, o którym mowa w art. 4 krio.
- Przepis nie reguluje jak ma postąpić kierownik USC, jeżeli w treści zapewnienia będą występowały błędy, np. co do danych rodziców, stanu cywilnego nupturienta czy oświadczenia o nazwisku (oświadczenie o wyborze nazwiska niezgodne z treścią art. 25 krio. i 88 § 1 krio.)
- Przy projektowanych zmianach należałoby rozważyć zasadność wpisywania nazwisk rodziców do aktu małżeństwa zarówno w odniesieniu do dotychczasowego art. 76 ust. 4 pkt 4, art. 81 ust.1 pkt 2, art. 87 ust. 2 pkt 3, art. 88 ust. 1 pkt 3 prasc, jak i projektu ustawy. W naszej ocenie winny być wpisywane wyłącznie imiona i nazwiska rodowe rodziców z uwagi na to, że nazwiska aktualnie noszone przez rodziców ulegają dość częstym zmianom, a zmiany te nie są obligatoryjnie odzwierciedlane w aktach dzieci (art. 24 ust. 3 prasc).
- Co w sytuacji, gdy jedna osoba będzie chciała zmienić dane w złożonym zapewnieniu np. odnośnie do nazwiska po ślubie? Czy będzie możliwa korekta?
- Co w sytuacji, gdy nupturienti złożą inne oświadczenia odnośnie nazwisk dzieci zrodzonych z tego małżeństwa (sytuacja dotyczy ślubu, zawieranego przed duchownym konkordatu i wydania zaświadczenia)? Czy Kierownik USC prowadzi w tym zakresie postępowanie wyjaśniające czy bez przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego stosuje przepis 88 § 2 krio?
- Generalnie oświadczenie, o którym mowa w pkt 6 powinno dotyczyć wyłącznie nupturientów, którzy zamierzają zawrzeć związek małżeński w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 krio. W odniesieniu do osób zamierzających zawrzeć związek małżeński przed kierownikiem USC winna być to deklaracja, a nie oświadczenie, bowiem w myśl art. 25 § 1 krio oświadczenie o nazwiskach składa się bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego przed kierownikiem USC.
- W kwestii noszonych nazwisk po ślubie należałoby zamieścić pouczenie o wszystkich możliwych wariantach wyboru, włącznie z przykładami (dotyczy to szczególnie nazwisk dwuczłonowych i bez łącznika) a jeżeli zapewnienie mogliby złożyć w tym trybie cudzoziemcy, to również pouczenie o zastosowaniu prawa prywatnego międzynarodowego.

- Ponadto w przypadku składania zapewnienia przez nupturientów, którzy zamierzają zawrzeć związek małżeński w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 krio winien być określony sposób odbioru przez nich zaświadczeń.
- Ust. 7 dotyczy wydania przez kierownika USC zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem jednego miesiąca (art. 4 krio.) na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej. Czy złożenie podania przez nupturientów, będzie możliwe również na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej; podobnie jak dołączenie dokumentów uzasadniających ważne względy na wydanie zezwolenia na skrócenie terminu?
- Błędy redakcyjne:
Ust. 4 - oświadczenie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej powinno **dot. ust. 2 pkt 5**, a nie ust. 3 pkt 6 oraz pouczenie o odpowiedzialności karnej **dot. ust. 2 pkt 7**, a nie ust. 3 pkt 7
Ust. 5 - informacje przekazywane na potrzeby statystyki publicznej **dot. ust. 2 pkt 8**, a nie ust. 3 pkt 8

Z uzasadnienia do projektu zmian wynika:

„Dalsza procedura poprzedzająca zawarcie małżeństwa związana z weryfikacją zapewnienia pozostaje bez zmian. Kierownik USC, jeżeli stwierdzi, że małżeństwo nie może być zawarte, odmówi przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński”

- Co należy rozumieć pod sformułowaniem - dalsza procedura weryfikacyjna zapewnienia pozostaje bez zmian?
- Kiedy i w jaki sposób, oraz w jakim czasie kierownik ma zweryfikować zapewnienie i ewentualnie odmówić przyjęcia oświadczeń?

Podsumowując, kierunek proponowanych zmian jest słuszny i oczekiwany zarówno przez społeczeństwo, które coraz chętniej korzysta z elektronicznej formy kontaktu z administracją a także urzędników, prowadzących rejestrację stanu cywilnego. Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji nie daje jednak odpowiedzi na szereg wątpliwości, redakcja przepisów wymaga dopracowania.

Niezależnie od powyższego należy rozważyć wprowadzenie usługi elektronicznej na wzór oświadczenia o powrocie do nazwiska przy składaniu następujących oświadczeń:

- w trybie art. 69 prasc. - oświadczenie małżonków, że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko.
- w trybie art. 70 prasc - oświadczenie rodziców o zmianie imienia lub imion dziecka zamieszczonych w akcie urodzenia w terminie 6 miesięcy od dnia jego sporządzenia

Wprowadzie każde z wymienionych oświadczeń wymaga zgody/akceptacji kierownika USC, jednak przy zachowaniu odpowiednich standardów (odmowa dokonania czynności przez kierownika USC), taka forma załatwienia czynności będzie pożądana.

Jednocześnie jako organizacja reprezentująca środowisko, posiadające długoletnią praktykę oraz doświadczenie w rejestracji stanu cywilnego, deklarujemy chęć współpracy poprzez włączenie się w projektowanie rozwiązań prawnych i informatycznych, tak aby wdrożenie proponowanych zmian przebiegło sprawnie, przyniosło korzyści dla obywateli a także usprawniło pracę urzędów stanu cywilnego.

Z poważaniem

Karol Lipiński

Prezes

Zarządu Głównego SUSC RP

(dokument podpisany elektronicznie)